

ZPRÁVY A RECENZE

ŽIVOTNÍ JUBILEUM ČESTMÍRA LIŠKAŘE

V listopadu 1980 dovršil šedesát let svého plodného a tvůrčího života přední československý lingvistický pedagog a didaktik PhDr. Čestmír Liškař, CSc., odborný asistent katedry pedagogiky na filozofické fakultě UJEP v Brně. Celý jeho život je zasvěcen usilovné a úspěšné pedagogické práci na středních a vysokých školách a intenzivní vědecké činnosti v oblasti lingvistické pedagogiky, obecné didaktiky, srovnávací pedagogiky i metodiky anglického jazyka. Na základě hlubokého srovnávacího studia i vlastních dlouholetých výzkumů se mu podařilo konstituovat jako jednomu z prvních československých didaktiků obecnou teorii cizojazyčného vyučování, která v sobě integruje základní zkušenosti jednotlivých jazykových metodik a naopak pomáhá rozpracovat teoreticky fundovanější konkrétní didaktiky cizích jazyků.

Dr. Čestmír Liškař se narodil 25. listopadu 1920 v Horních Vilémovicích na Třebíčsku v učitelské rodině. Po maturitě na reálném gymnáziu v Třebíči v roce 1939 vstoupil na Vysokou školu obchodní v Praze s cílem věnovat se problematice zahraničního obchodu. Po uzavření vysokých škol za nacistické okupace byl zatčen a internován pro účast v studentském odbojovém hnutí. Po propuštění působil jako praktikant a jako učitel na učňovské škole. Po osvobození v roce 1945 vstoupil na filozofickou fakultu brněnské univerzity, kde studoval angličtinu a ruštinu. Absolvoval studijní stáž ve Velké Británii, kde se věnoval anglické literatuře, zvláště vlivu italské renesance na dílo Chaucerovo. Od roku 1947 pracoval jako středoškolský profesor, a to na obchodní akademii v Šumperku, na stavební průmyslové škole v Havlíčkově Brodě a na střední všeobecně vzdělávací škole v Třebíči.

Významným údobím jeho života bylo jeho působení na Vysoké škole dopravní v Žilině v letech 1961–1964. Zde jako odborný asistent vybudoval jazykovou laboratoř a po absolvování stáže na ruzyňském letišti vypracoval metodiku vyučování cizím jazykům v letecké dopravě. Vyústěním této práce byla dvoudílná učebnice angličtiny v letecké dopravě, která v současné době dosáhla již třetího vydání a je používána nejen vysokoškolskými posluchači, ale i pracovníky všech našich letišť. Je to zatím jediný učební text toho druhu u nás a používá se ho i na Vysoké škole dopravní v Drážďanech a v kursech pro maďarský letištní personál.

Od roku 1964 působí Dr. Liškař na katedře pedagogiky filozofické fakulty UJEP v Brně. Rozšířil si svou aprobaci o obor pedagogika, v roce 1968 dosáhl z tohoto oboru na filozofické fakultě Univerzity Komenského v Bratislavě doktorátu filozofie a v roce 1972 zde obhájil kandidaturu pedagogických věd. Právě v brněnských podmínkách se rozvinula jeho tvůrčí činnost v oblasti lingvistické pedagogiky, a to jak v teoretické rovině, tak v rovině praktické při budování jazykové laboratoře a při vedení jazykových kursů. Jeho jazyková erudice v ruštině, angličtině, francouzštině, němčině, ital-

štině i dalších evropských jazycích i jeho dlouholetá praxe učitele cizích jazyků vytvořily optimální předpoklady pro to, aby se pokusil o syntetickou koncepci lingvistické pedagogiky jako dílčí pedagogické disciplíny, která zkoumá cíle, obsah, formy, metody i prostředky rozvoje jedince v oblasti cizích jazyků. Na tomto úseku konal Dr. Liškař po dvě desetiletí systematické výzkumy v rámci státního plánu výzkumu v oblasti pedagogických věd a své výsledky shrnul v četných odborných studiích i knižních pracích.

Dosavadním vyvrcholením jeho činnosti na tomto úseku jsou jeho významné knižní publikace *Funkce jazykové laboratoře v moderním jazykovém vyučování* (Komenium, Praha 1972) a *Cíl, obsah a metody vyučování cizím jazykům* (Spisy FF UJEP, Brno 1974). V těchto knižních publikacích i v některých dalších skriptech a studiích (např. *Základy vyučování cizím jazykům*, SPN, Praha 1978; *Formy a prostředky vyučování cizím jazykům*, SPN, Praha 1980) rozpracoval Dr. Liškař teoretická východiska cizojazyčného vyučování, podal historickosrovnávací analýzu starších i soudobých metod vyučování cizím jazykům a vytvořil optimální model cizojazyčné výuky mládeže i dospělých v našich podmínkách, a to jak ve škole, tak i v mimoškolních institucích a organizacích.

Druhou významnou součástí badatelské práce Dr. Liškaře je srovnávací pedagogika. Na základě přímých zkušeností při zahraničních stážích i na základě podrobného studia autentických dokumentů zpracoval podrobnou analýzu socialistického výchovně vzdělávacího systému v jednotlivých zemích RVHP i kritickou analýzu školských systémů v některých předních zemích kapitalistických. Oprávněně pozornosti se těší jeho skriptum *Socialistické školství* (SPN, Praha 1976), které slouží jak posluchačům odborného studia pedagogiky, tak i širší učitelské veřejnosti. Nelze opomenout ani jeho skriptum *Francouzské školství* (UJEP, Brno 1972) i jeho studie *Vývoj a současná soustava školství v SSSR (1977)* a *Vývoj a perspektivy bulharského školství (1979)* uveřejněné v *Sborníku prací filozofické fakulty brněnské univerzity*.

Třetím okruhem badatelského zaměření Dr. Liškaře je oblast programovaného vyučování. Na základě zevrubného studia vyhodnotil dosavadní výsledky programovaného učení, zpracoval aktuální teorii programovaného učení pro naše podmínky (Programované učení, SPN, Praha 1974) a aplikoval principy programovaného učení především na oblast studia cizích jazyků. Dr. Liškař dovede tuto problematiku nejen posluchačům teoreticky zpřístupnit, ale má výborné výsledky i v praktickém výcviku studentů při zpracovávání programovaných pomůcek.

Rozsáhlá je veřejná činnost Dr. Liškaře a jeho spolupráce s četnými organizacemi a institucemi. Působil jako pedagogický poradce Komenia v Praze při tvorbě audio-orálních programů pro střední školy, dále jako expert pro jazykovou výchovu Institutu zahraničního obchodu v Praze. Velmi aktivní je jeho činnost v Klubu moderních filologů i jeho přednáškové působení ve spolupráci s Krajským pedagogickým ústavem a Městským kulturním střediskem S. K. Neumanna v Brně. O jazykovém vyučování pravidelně přednáší v rámci Socialistické akademie, na jazykových školách v Praze a v Brně, v Osvětovém domě v Bratislavě i jinde. Aktivně se zúčastnil také několika celostátních konferencí o vyučování cizím jazykům (například Komenského trienale v Bratislavě v roce 1974).

Životní jubileum zastihlo Dr. Čestmíra Liškaře, CSc., uprostřed intenzivní tvůrčí práce. Dále pokračuje ve svých lingvistickopedagogických výzkumech, prohlubuje své práce z oblasti srovnávací pedagogiky a neúnavně pracuje i na otázkách metodiky cizojazyčného vyučování, zvláště metodiky anglického jazyka. Své bohaté zkušenosti nezištně předává svým posluchačům i mladším odborným spolupracovníkům, které svými podněty inspiruje a získává pro systematickou vědeckou práci. Přejeme mu do dalšího života mnoho zdraví, pohody v osobním životě i dalších tvůrčích úspěchů ve prospěch československé i socialistické pedagogiky.

Vladimír Jůva